

EDI-AGRO; bestaat DAT wel?

Harrij Schmeitz

Als je gevraagd wordt iets te schrijven voor de Agrolnformatica van VIAS over het onderwerp EDI-AGRO, dan denkt men blijkbaar dat je er iets van weet, verstand van hebt, of iets over te zeggen hebt. Of is het zoals vaak in EDI, het verzamelen van informatie, waar je achteraf niks aan hebt. Echter kijk ik naar de ontwikkeling in EDI-AGROland, dan is het misschien toch een keer tijd de uitdaging op te pakken en er een visie over te geven. Immers sinds 1986 actief in de agro informatica heb ik in deze al een aantal revoluties meegemaakt. En als ik Steve Ballmer mag geloven, ga ik de 5^e ook nog meemaken.

Hoe is het gekomen?

De ontwikkeling van EDI-Agro heb ik van dichtbij meegemaakt. Werkend aan Boerderij Management Systemen op de Personal Computer met een harde schijf van let wel 10 MB in 1987 ontstond de behoefte informatie uit de systemen van de coöperaties door te sluizen naar de PC bij de boer. Immers dan hoeft de boer die niet nogmaals in te tikken was toen de overtuiging. En dat is vandaag de dag nog vaak de belangrijkste reden om iets aan gegevensuitwisseling te doen. Op dat moment waren ook de takorganisaties als SIPLU, SITU, SIVAK, TAURUS en SIVA druk bezig hun informatiemodellen voor het boerenbedrijf, en soms de keten, te ontwikkelen. Kortom ook hier lagen kansen maar dan moesten er wel onderling afspraken gemaakt worden over codering en definities. In deze tijd heb ik uren gepraat over of een gespeende big nu een zeug werd na 220 dagen of 200 dagen (bij 200 immers minder gespeende biggen/zeug, dus lagere prijs voor je biggen). Ook kan ik me de discussie nog herinneren of het betonpad in de kas nu wel of niet meegeteld moest worden als het ging om bruto m² betaalde oppervlakte (immers: bij meer bruto m² minder kg / m², dus slecht voor bedrijfsvergelijking met je collega's). In een keten waar dergelijke definities dan ook lang niet uitgekristalliseerd waren gingen we aan de slag met EDI. U begrijpt het al, dat viel niet mee.

Kwam het nu van de grond?

Eigenlijk kun je stellen dat EDI nooit echt massaal van de grond is gekomen. Daar waar het de fax en e-mail gelukt is postzegels en papier (soms) te besparen is dat EDI in de AGRO niet of nauwelijks gelukt. Uiteraard zijn er uitzonderingen zoals de factuur van de veevoerleverancier of slachresultaten. Maar het betreft steeds berichten/processen welke in ketenperspectief niet kritisch zijn. Immers als het bericht er niet komt wordt de keten niet gestoord in haar operatie. Hoe komt dat dan vraag je je af. Is er geen evident voordeel voor de gebruikers? Uit onderzoek kun je afleiden van wel. Tellen euro's dan niet meer? Is het een kwestie van elkaar niet vertrouwen door gegevens elektronisch door te sturen? Of vertrouwt men het netwerk niet? Lijkt mij ook onzin. Immers

het is geen betaling die je stuurt en wat heeft degene die het oppikt eraan? OK, hij weet dat boer Piet 5 ton Opfokvoer heeft besteld. Is het dan de gedachte dat informatie=macht. Hier ligt mijns inziens voor veel schakels in de keten nog wel een belangrijk punt. Immers door boer en tuinder op deze manier aan je te binden doe je aan klantenbinding. Of je dit volhoudt betwijfel ik. Grotere boeren en tuinders hebben heel andere redenen om wel of niet klant te zijn. Dat geldt ook voor leverancier of geen leverancier.

Hebben wij IT-ers het dan fout gedaan?

Tja, dat is moeilijk te zeggen maar ik vind dat je altijd hand in eigen boezem mag steken. Anderzijds constateer ik dat het misschien wel te vroeg was 20 jaar geleden. De techniek was het nog net niet, de processen nog nauwelijks uitgekristalliseerd, en samenwerken in de keten was nog ver weg. Anderzijds moet ik constateren dat invoering van EDI in ketens geen vraagstuk is van technologie maar van acceptatie en kennis.

Ook vandaag de dag constateer ik dat acceptatie en kennis grote knelpunten zijn in de ketens om te komen tot het delen van informatie. Hierbij speelt vooral de gedachte, dat je het doet voor de ander en dat je er zelf niks aan hebt, een belangrijke rol. Het besef en de kennis, dat je je eigen proces goed in de smiezen dient te hebben voordat je informatie kunt delen met de volgende schakel is er blijkbaar niet. De kennis ontbreekt, zeker bij boer en tuinder, maar ook bij het MKB, waarbij informatie delen in de keten je dwingt je eigen huis op orde te hebben. Je doet het dus niet voor die ander maar vooral voor jezelf.

RFID en XML als Haarlemmer-olie

In de wereld van technologie zie ik vaker dat RFID en XML als Haarlemmerolie wordt gebracht voor de oplossing van knelpunten in de keten. Deze technologische vernieuwingen kunnen hier uiteraard een bijdrage aan leveren, maar ik wil hier toch een kritische blik op werpen. Allereerst XM: goedkoper, sneller en nog meer verbeteringen ten opzichte van het oude EDIFACT etc. Maar niks is goedkoper en sneller dan een e-mailtje. Dus? Idem voor RFID. Een mooie manier om ladingdragers en producten te labelen. Maar wat is in procesmatige zin een RFID anders dan een etiketje? Anders gezegd als je je keten niet met traditionele hulpmiddelen georganiseerd krijgt, dan lukt dit met deze nieuwe technologie ook niet. Ze maken het hooguit makkelijker. Maar dan moet het wel eerst geregeld zijn.

Gaat het goed komen met EDI-AGRO ?

Ik denk het wel. Net als bij elke andere keten, gaan we in deze stappen maken. Eigenlijk zie je dat momenteel ook volop om je heen. Er is beweging, er is discussie, er is verandering, dus is er vooruitgang. De vraag is wel: Wat moet hiervoor gebeuren? Wat is er nodig om wèl te slagen?

Kijkend naar de keten..

Kijkend naar de Agri- en Food-ketens, constateer ik dat deze het stadium van volwassenheid naderen. Wat bedoel ik hiermee? De primaire sector schaal op. Dienstverlenende bedrijven en afzetorganisaties ook. Qua omvang worden deze vergelijkbaar met die van andere ketens. Echter er is meer.

In retail noemt men dit formulevervaging. Immers, worden de zomerbloemen (geraniums en zo) niet tegenwoordig grotendeels verkocht door de Doe-Het-Zelf-markt? Een keten die enkele jaren geleden niets had met de traditionele bloemen & plantenketen. Dit heeft tot gevolg dat we de traditionele scheiding tussen Agro en Food en andere ketens, zien verdwijnen. Het AGF Distributie Centrum in retail bestaat al lang niet meer. Vers DC's nog wel, maar die worden steeds vaker een Kort Houdbaar DC: speciale DC's voor producten die om snelheid in ketens vragen. AGF wordt VERS, VERS wordt KORT HOUDBAAR, KORT HOUDBAAR wordt Anderzijds zien we dat het aantal producten explodeert. Of dit nu om tomaten gaat (Greenery verkoopt 46 soorten ...) of om vlees (hoeveel soorten bacon liggen er in het schap?). Dit vraagt om een nauwere aansluiting van retail op de keten om dit mogelijk te maken. Ook vind er natuurlijk een enorme prijzenslag plaats. Een slag om de consument die alleen gewonnen kan worden door ketens die naadloos op elkaar aansluiten en waar geen ruimte meer is voor suboptimalisatie. Deze week nog publiceerde Capgemini (www.foodguru.nl) een onderzoek van N. van der Sanden, dat aangeeft dat deze suboptima-

Wat is een standaard?

In de afgelopen jaren is in de EDI-Agrowereld een vermogen besteed aan de discussie over: Welke standaard is goed? Welke slecht? Hierbij zijn er altijd argumenten te bedenken waarom een standaard niet werkt. Echter een standaard is pas een standaard als hij gebruikt wordt. Kijken we naar de internationale wereld van standaardisatie op het gebied van sleutelvelden, berichten en coderingen, dan komen we al snel bij EAN-COM uit. Tegenwoordig door de retailers samengevoegd in Global Standard 1, aangezien er in hun perspectief geen ruimte is voor een Europese (EAN) en Amerikaans-Aziatische standaard (UCC). Hierbij is het niet de discussie of deze standaard de beste is. Die bestaat niet denk ik. Laat ik het vergelijken met de discussie rond de Video; Philips had met Video2000 (VCC) de beste video. Toch werd het VHS als gevolg van gebruik in de markt. Een vraag? Koop jij een nieuwe telefoon als hij geweldig is voor gebruik onder water? Helaas gebruikt hij wel een andere standaard en kan je er niet mee bellen naar een vaste lijn...

lisatie er nog volop is. Vergelijken we dit met de strategische visie van A. Moberg (voormalig CEO AHOLD) over de noodzaak te komen vanuit retail perspectief tot Strategic Sourcing, dan is er nog veel werk te doen. In de Strategic Sourcing visie zegt de retailer dat het voor de retailer noodzaak wordt verder terug te kijken in de keten dan tot de uiteindelijk aan hem leverende schakel (bijv. handel x). Retailers zullen zich meer en meer moeten gaan bezig houden met het supply-chain-proces vanaf de bron. Overigens constateert Van der Sanden dat echte optimalisatie alleen mogelijk is door inzet van IT-tools in de keten. Echter dit schreeuwt om EDI-achtige toepassingen. In ieder geval om standaarden op het gebied van sleutelvelden, coderingen en berichten van kas tot kassa en grond tot mond. Hierbij is dan wel de conclusie dat we moeten kijken naar een breder perspectief dan alleen het agro-perspectief als we praten over EDI.

Een nog belangrijkere ontwikkeling is de ontwikkeling van Internationale Agri & Food concerns waar landsgrenzen er nog alleen zijn voor de BTW - aangifte. Waar onze keten vroeger gestuurd werd door vaak landelijke coöperaties zien we nu een ontwikkeling van sterke internationalisatie. Er is bijna geen Nederlandse Agri & Food-onderneming (en ook coöperatie) meer of hij heeft buitenlandse leveranciers, dochterbedrijven en zeker klanten. Dit betekent voor EDI-AGRO dat we dit in Nederland niet alleen kunnen en het samen met anderen zullen moeten oppakken.

Wat moet er gebeuren?

De vraag is natuurlijk: Maar wat dan wel? Tja, dit valt niet mee. Maar met een aantal overwegingen wil ik deze visie graag afsluiten.

Buiten kijken

EDI-AGRO moet buiten gaan kijken. Hierbij moeten er geen standaarden ontwikkeld worden, maar vooral focus komen op de invoering van reeds bestaande standaarden. De grenzen van Agro-ketens moeten hierbij doorbroken worden. De sector moet aanhaken bij de internationale standaarden.

Focus op kernprocessen

EDI-AGRO moet vooral focussen op kernprocessen in de keten. Levering van dieren, voer en medicijnen, moet een onderdeel uit gaan maken van de uitwisseling. Dit kan door de EAN-com berichten ook voor transacties naar de boer te gaan gebruiken. Anders gezegd: Waarom kan een digitale pakbon (DESADV) niet gebruikt worden om leveringen van medicijnen uit te wisselen? Ook de logistiek in de apotheekwereld gebruikt die.

Samenwerken

De vele initiatieven die er momenteel in EDI-AGRO zijn, dienen veel intensiever samen te gaan werken. Minimaal op het gebied van plantaardig versus dierlijk. Maar ook andere samenwerkingen bijvoorbeeld op het gebied van agro-logistiek en greenports. Immers dergelijke initiatieven slagen alleen, indien ook de digitale infrastructuur wordt meegenomen (dus niet alleen de wegen).

Markt is leidend

De overheid dient zich meer te realiseren, dat standaarden in de markt op allerhande niveaus gebruikt worden, die voor het regelgevingsproces zeer goed te gebruiken zijn. Zeker wat betreft definities en sleutelvelden. Hier zit de enige echte administratieve lastenverlichting.

KETEN AAN HET STUUR

Hoe je het echter ook wendt of keert, een standaard gaat alleen dan van de grond komen als de grote spelers in de keten, de industrie zelf, het stuur in handen nemen. Dat is niks voor ICT-dienstverleners en standaardisatie-organisaties. De keten zelf zal dit proces moeten leiden.

Toys for the boys

Als je dit leest kun je je afvragen waar de uitdaging nu zit voor de ICT'er in Agri en Food. Bestaat die wel? Is die wel nodig? Laat ik hierbij helder zijn. Meer dan nodig. Complexe processen zoals in Agri en Food met nog complexere planings- en productiecyclussen kunnen alleen geautomatiseerd worden door mensen die eerst iets van de business begrijpen en dan ook nog de technologie. Maar laten we blijven oppassen dat technologie niet over gaat in Toys for the boys.

Let op!

Overigens moeten we opletten, dat we de investeringen die we gezamenlijk in EDI-AGRO voor onze ketens gedaan hebben, niet weggooien. In dit kader zouden we internationaal een veel belangrijker rol moeten opeisen in deze ontwikkeling. Anders worden we links en rechts ingehaald met nieuwe standaarden, waarvan wij 10 jaar geleden ook dachten dat deze werkten.

Naschrift

Het toevertrouwen van een visie op EDI-AGRO aan papier is niet zo makkelijk. Het makkelijkste is het niet opschrijven. In dit artikel treft u mijn visie aan die volop in ontwikkeling is op basis van wat ik om me heen zie gebeuren. In deze zie ik reacties graag tegemoet op harrij.schmeitz@imtech.nl.

Over de auteur

In 1985 afgestudeerd aan de Hogere Agrarische School van de KNBTB te 's-Hertogenbosch, tuinbouw-85, ben ik gaan werken in ICT in de landbouw. Via Covam, Agridata en Agri Information Partners heb ik gewerkt aan zowel toepassingen voor op het primaire bedrijf (zowel in dierlijk als plantaardig) en ketens (Integrale Ketenzorg Tomaten (Rijk Zwaan), Milieu Programma Sierteelt (MPS) en Virtual integration of the Poultry Chain (VIP, De Heus Voeders).

Momenteel ben ik werkzaam als Coördinator van Imtech's Food & Feed Competence Center. In dit kenniscentrum probeer ik te crossdocken tussen (informatie) technologie en markt en vice-versa.

Daarnaast ben ik twee dagen per week werkzaam voor Frug I Com, Platform voor AGF-keteninformatie. In dit platform werken Frugi Venta (AGF - handel en bewerking), Dutch Produce Association (AGF- telers), Productschap Tuinbouw en Centraal Bureau voor de Levensmiddelenhandel (CBL), samen de versketen vormend, samen met GS1 om te komen tot een versnelling van het gebruik van digitale informatie in de versketen.

Meer informatie kun je vinden op Internet;

- www.foodandfeed.nl.
- www.frugicom.nl
- www.freshdigiplaza.nl

Of in mijn weblogs/columns op:

- www.foodandfeed.nl, E-zine Food technology
- www.vakblad AGF.nl, weblog over food technology in AGF
- www.allaboutfeed.net, weblog over food technology in Feed

Harrij.Schmeitz@imtech.nl